

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

QUALITY OF LIFE OF SUGARCANE FARMERS IN SIBUNRUANG DISTRICT, NONG BUA LAMPHU PROVINCE

ธนวัฒน์ แก่นจำปา^{1*} ชานยุต หาญชนะ²

Thanawat Kaenjampa¹ Chanyut Hanchana²

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

¹ Students of the Master of Public Administration program, Faculty of Political Science, Pitchayabundit College

² full time professors of the Master of Public Administration program, Pitchayabundit College

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอศรีบุญเรือง คำนวณตามสูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 357 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T - test และ F - test

ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านร่างกาย รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวม พบว่าเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบสุขภาพของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, เกษตรกรชาวไร่อ้อย, สิ่งแวดล้อม

* E-mail address: ThanawatKanjampa@gmail.com ¹ Meerakar1973@gmail.com ²

ABSTRACT

The main objective of this research article was to study the quality of life of sugarcane farmers in Sibunruang District, Nong Bua Lamphu Province. The samples used in this research were sugar cane farmers. Sibunruang district calculated according to the calculation formula of Taro Yamane, a total of 357 people. The instrument used for data collection was a questionnaire consisting of 3 parts, are descriptive statistics such as number, percentage, mean and standard deviation. Inferential statistics include T - test and F - test.

The results showed that the quality of life of sugarcane farmers in Sibunruang District, Nong Bua Lamphu Province Overall, it was at a good level, and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was physical, followed by social relations, and the aspect with the least mean was environmental.

The results of comparing the quality of life of sugarcane farmers in Sibunruang District classified by sex, age, status, educational level and average monthly income. Overall, it was found that sugarcane farmers in Sibunruang district with different ages, status and educational levels had statistically different quality of life at the 0.05 level. With different gender and average monthly income, there is no difference in quality.

Suggested guidelines for promoting the quality of life of sugarcane farmers in Sibunruang District Nong Bua Lamphu Province, including relevant agencies should have health checks of sugarcane farmers in Sibunruang District, Nong Bua Lamphu Province, annually at least once a year.

Keywords: Quality of Life, Sugarcane Farmers, Environment

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิตแก่พลเมือง รวมถึงการส่งเสริมทางด้านร่างกาย และสภาพจิตใจ ต่างก็เป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น การตื่นตัว คุณภาพชีวิตของประชากรมีมานานหลังจากที่แพร่ขยายในประเทศทางตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและแคนาดาไปสู่นานาประเทศทั่วโลก เป็นการยืนยันถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากร อันจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายของประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ สำหรับประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย เล็งเห็นความสำคัญ “มนุษย์หรือคนในสังคมเป็นหลัก” ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.-2554) (2550) มีแนวทางการพัฒนาบนพื้นฐานของการให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “มุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีศักยภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยที่ยั่งยืน” และได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

อดีตประเทศส่วนใหญ่มักเลือกใช้การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคล (Growth of Gross Domestic Product per Capita: GDP) เป็นเป้าหมายในการพัฒนา เนื่องจากเห็นว่าเมื่อประเทศมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคลสูงขึ้น หมายถึง การที่ยอมให้ประชาชนในประเทศ มีรายได้ต่อบุคคลสูงขึ้น และมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นในที่สุด อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคล สะท้อนคุณภาพชีวิตของบุคคลได้เพียงมิติเดียว นั่นคือ มาตรฐานการครองชีพ ในขณะที่คุณภาพชีวิตเกี่ยวข้องกับมิติอื่นๆ มากมาย การศึกษาคุณภาพชีวิตจึงควรศึกษาถึงหลากหลายมิติ ซึ่งองค์การอนามัยโลก (The WHOQOL Group, 1994) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจิตใจ 2) ด้านร่างกาย 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อมการศึกษาคุณภาพชีวิตจึงควรศึกษาในหลากหลายด้าน เพื่อให้

ทราบถึงคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ สามารถเป็นทิศทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป การพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา ทั้งในส่วนบุคคล ครอบครัว จึงต้องมีการพัฒนาในด้านการศึกษา เพื่อให้มีแนวคิดเจตคติที่ดี รู้จักการบริหารตนเอง การเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น มีอาชีพพอเพียงต่อการดำรงชีวิต มีคุณธรรม ศีลธรรม ถ้าหากปฏิบัติได้เช่นนี้เท่ากับเป็นการช่วยทั้งตนเองและสังคม ทำให้มีคุณค่า มีความเจริญงอกงาม ปัญหาต่างๆ ในสังคมลดน้อยลง เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ เป็นต้น ประเทศต่างๆ จึงพยายามอย่างเต็มที่ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นของคน เพื่อช่วยให้คนในสังคมกินดีอยู่ดี มีความสุขสมบูรณ์ ประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขไปด้วย การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นคิดที่จะปรับปรุงตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (สำราญ จูช่วย, 2554)

จากการทำร้อยละของเกษตรกรชาวไร่ในพื้นที่ 12 ตำบล ในเขตอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งนี้เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ร้อยละ ซึ่งเกษตรกรกลุ่มนี้ ควรได้รับการดูแลสุขภาพ การศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการวางแผนคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่ร้อยละและป้องกัน และลดความเสี่ยงจากอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรชาวไร่ร้อยละ มีการดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสมในการป้องกันความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน มุ่งเน้นการบริการโดยยึดความพึงพอใจสูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญ ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นที่แท้จริง ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ จึงเกิดเวทีประชาคมเพื่อค้นหาปัญหาเปิดเผยข้อมูล และการระดมรวบรวมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันของคนในชุมชน จากการประชุมปรึกษาหารือจึงได้ทำให้ทราบถึงปัญหาเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและปัญหาด้านอื่น ๆ จึงได้เกิดโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ โดยเลือกของเกษตรกรชาวไร่ในพื้นที่ 12 ตำบล ในเขตอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นที่แรกในการแก้ไขปัญหาและริเริ่มโครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนชาวไร่ร้อยละ ครอบคลุมพื้นที่พื้นที่ 12 ตำบล ในเขตอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 12 ตำบล, 140 หมู่บ้าน ประกอบด้วยตำบล เมืองใหม่, ศรีบุญเรือง, หนองบัวใต้, กุดสะเทียน, นากอก, โนนสะอาด, ยางหล่อ, โนนม่วง, หนองกุงแก้ว, หนองแก, ทราญทอง, หันนางาม ตั้งอยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู คุณภาพชีวิตของประชาชน ทำให้เกิดกระบวนการประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ร้อยละ ซึ่งเกษตรกรกลุ่มนี้ควรได้รับการดูแลสุขภาพ การศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการวางแผนคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่ร้อยละและป้องกันและลดความเสี่ยงจากอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรชาวไร่ร้อยละ มีการดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสมในการป้องกันเจ็บป่วยที่เกิดจากหรือเกี่ยวข้องกับการทำงานในไร่ร้อยละสอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิต ทำให้มีสุขภาพที่แข็งแรง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป (อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 2565)

ผู้วิจัยทำงานที่กลุ่มน้ำตาลมิตรผลในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งทำงานร่วมกันในการสร้างอาชีพของกลุ่มเกษตรกรชาวไร่ร้อยละจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่องนี้ ข้อมูลที่ได้จะนำไปส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชาวไร่ร้อยละให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อเป็นกำลังสำคัญที่จะสร้างความมั่นคงความเจริญแก่ท้องถิ่นสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่ร้อยละอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่ร้อยละอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
3. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่ร้อยละอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรชาวไร่อ้อยในอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 3,305 คน อำเภอศรีบุญเรือง ประกอบด้วย 12 ตำบลคือ กุดสะเท็น โนนม่วง หนองแก ทรายทอง หันนางาม หนองบัวใต้ หนองกุงแก้ว ยางหล่อ ศรีบุญเรือง โนนสะอาด นากอก และ เมืองใหม่ (ระบบฐานข้อมูลทะเบียนสำนักงาน เกษตรอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 2565) กลุ่มตัวอย่าง แนวคิดการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) และการกำหนดความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถาม ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดย แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีคำถาม 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สอบถามคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) แยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านขอบเขตด้าน สุขภาพกาย ด้านขอบเขตด้านจิตใจ ด้านขอบเขตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านขอบเขตด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 เสนอแนวการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาจัดการระบบข้อมูลและสารสนเทศ ของหน่วยงานภาครัฐ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำมาปรับปรุงจัดทำร่างแบบสอบถาม

3.2 จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วน และครอบคลุมเนื้อหา

3.3 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 3 ท่าน นำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปทดลองใช้

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเกษตรกรชาวไร่ อ้อยอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน

3.6 นำผลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbac's Alpha Coefficient)

3.7 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มกลุ่มตัวอย่างต่อไป

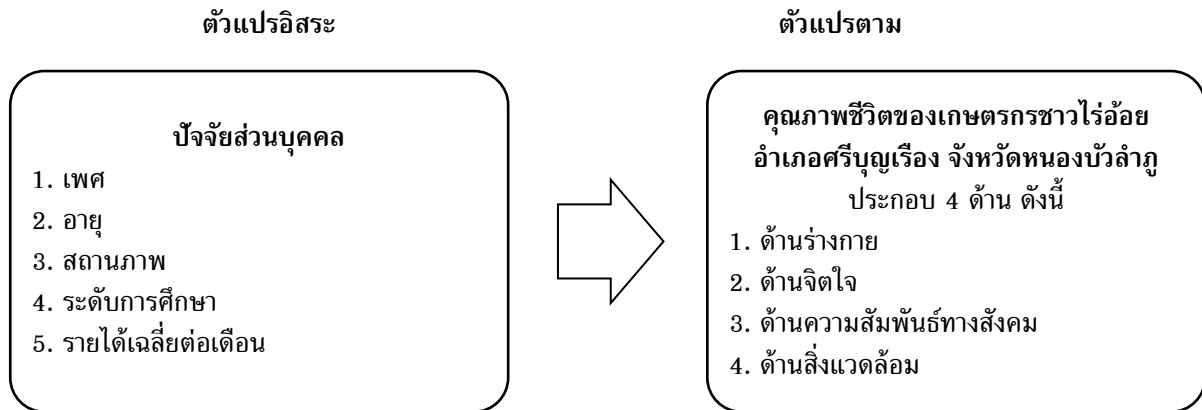
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในปฏิบัติงาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์ สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร และสถิติ F-test โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และ

หากพบว่ามีค่าแตกต่างรายคู่เกิดขึ้นผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 อายุอยู่ระหว่าง 30 – 39 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 31.09 มีสถานภาพสมรส จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 66.39 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 51.26

ตารางที่ 1 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านร่างกาย	3.86	0.64	ดี
2. ด้านจิตใจ	3.80	0.77	ดี
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.85	0.71	ดี
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.38	0.62	ปานกลาง
รวม	3.69	0.44	ดี

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 3.69, S.D.= 0.44) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านร่างกาย ($\bar{X}$ = 3.86, S.D.= 0.64) รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X}$ = 3.85, S.D.= 0.71) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ = 3.38, S.D.= 0.62) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

ด้านร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 3.86, S.D.= 0.64) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. ท่านสวมเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ป้องกันเมื่อท่านผสมหรือพ่น สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในขณะที่ทำงาน ($\bar{X}$ = 4.07, S.D.= 0.85) รองลงมาคือ ข้อ 9. ท่านสวมผ้าปิดปาก ปิดจมูกขณะทำงานเพื่อป้องกันโรคทางเดิน

หายใจ จากสารเคมี และฝุ่นละอองในขณะทำงาน ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.84) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. ท่านได้ออกกำลังกายสม่ำเสมอ 30 - 50 นาที 3 - 5 ครั้ง/สัปดาห์ ($\bar{X} = 3.64$, S.D.= 1.10)

ด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 0.77) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 11. ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 1.11) รองลงมาคือ ข้อ 15. ท่านไม่เคยรู้สึกว่ามีความเครียดจากการทำงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการทำไร้อ้อย ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 3.89) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. ท่านไม่เคยรู้สึกเบื่อหน่ายต่อเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.64$, S.D.= 1.13)

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.71) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 17. สมาชิกในครอบครัวของท่านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.97) รองลงมาคือ ข้อ 18. ท่านพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น งานประเพณี งานสังสรรค์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.86) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 16. ท่านพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของท่าน ($\bar{X} = 3.78$, S.D.= 1.04)

ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.38$, S.D.= 0.62) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 25. ท่านรู้สึกปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของท่าน และครอบครัว ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 1.00) รองลงมาคือ ข้อ 24. ท่านพึงพอใจกับสภาพแวดล้อม และที่พักอาศัยของท่าน ($\bar{X} = 3.69$, S.D.= 0.99) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 28. ท่านพึงพอใจในบริการของโรงพยาบาลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คลินิกต่าง ๆ ในชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 2.70$, S.D.= 1.11)

2. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวม พบว่าเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบสุขภาพของเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข ควรเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดน้อยลง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อด้านอารมณ์และจิตใจรวมถึงสุขภาพของเกษตรกร 3) ควรสร้างเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในการฝึกอบรมการใช้งานเทคโนโลยีในการทำไร้อ้อยเพื่อให้เกิดความยั่งยืน 4) ควรมีนโยบายในการกีดกันการนำเข้า และการใช้สารเคมีทางการเกษตรต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเคมีหันมาทำเกษตรอินทรีย์ที่ดีต่อสุขภาพ ไม่ทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมและมีต้นทุนการเพาะปลูกที่ต่ำกว่าการเพาะปลูกแบบเคมีผู้บริโภคปลอดภัย

อภิปรายผล

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านร่างกาย รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสิ่งแวดล้อม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มเกษตรกรชาวไร้อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ให้ความสำคัญในทุกเรื่อง และเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำแนะนำ การติดต่อประสานงานกับเกษตรกรหรือตัวแทน โดยการจัดประชุม ปรึกษาหารือในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนดำเนินการ

การดำเนินงาน และนำข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และมีการดูแลสุขภาพของตนเองที่ดีจึงทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ภักดีตาพิชญ์ ปั่นแดง และ มนฤตย์พล อรุณบุญวาลชาติ (2561) ที่พบว่า เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง ข้อแตกต่างของผลการศึกษาที่พบอาจเนื่องมาจากขนาดตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนที่แตกต่างกันและประเด็นในการประเมินคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งได้แก่ ด้านการทำงาน ด้านที่อยู่อาศัย การมีส่วนร่วม คมนาคมและสื่อสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา โกศล (2555) วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย :ศึกษากลุ่มจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ด้านชีวิตการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการทำอาชีพสวนยางมาตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ ผู้ที่ประกอบอาชีพนี้มีความสามารถในการกีดขวางไม่ว่าชายหรือหญิงรวมถึงมีความรู้ความชำนาญในการดูแลสวนยางที่ตนเปิดกรีดอยู่ และเกษตรกรมีความพึงพอใจที่จะกีดยางอยู่แล้ว ทั้งนี้เนื่องจากเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัว ถึงแม้ในบางช่วงเวลาเกษตรกรจะขายผลผลิตได้ในราคาที่ต่ำกว่าความต้องการ แต่เกษตรกรมีความเต็มใจที่จะประกอบอาชีพนี้ อาจเป็นเพราะเป็นอาชีพที่ถนัดและทำกันมานาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตตา เร่งชวนชวย (2563) วิจัยเรื่องการศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพเสริม ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านจิตใจภายหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกอบรม และรับรู้ความสามารถของตนเองในการประกอบอาชีพเสริมภายหลังเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สอดคล้องกับ Badwin, T. T. and Ford, K. J. (1988) ที่อธิบายถึง สภาพแวดล้อมในการฝึกอบรมเป็น ปัจจัยนำเข้าที่ควรนำมาพิจารณาในฐานะที่มีผลทางตรงต่อสภาพการฝึกอบรม โดยสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ในขณะที่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการฝึกอบรม โดยพบว่าสภาพแวดล้อมของการฝึกอบรมมีอิทธิพลโดยตรงในทิศทางบวกต่อประสิทธิผลการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เนื่องจากการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพต้องมีการฝึกปฏิบัติ ให้เกิดความชำนาญ โดยเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญอย่างแรกที่จะส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติและการประกอบอาชีพที่จะประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องให้เกิดการรวมกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมทั้งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอทั้งด้านการอบรมและเป็นทุนในการ ประกอบอาชีพค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจภายหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรรับรู้ถึงประโยชน์ของการอบรมทั้งด้านการเพิ่มรายได้และสัมพันธภาพทางสังคม จึงส่งผลต่อทัศนคติที่ดีของ การฝึกอบรมรวมทั้งมีการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการประกอบอาชีพเมื่อเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ มีความสอดคล้องกับ Hopson, B. and Hayes, J. (1968) ที่กล่าวว่ารูปแบบการแสดงออกและการประกอบอาชีพภายใต้การรับรู้ตน (Self-Concept) ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ทำนายการเลือกอาชีพโดยมี ปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่เร้าที่หล่อหลอมบุคลิกลักษณะแต่ละบุคคลขณะที่ Baldwin and Ford (1988) และ Gregoire, T. K., Propp, J. and Poertner, J. (1998) ให้ทัศนะว่าเนื้อหาสาระของการฝึกอบรมที่มีความคล้ายคลึงกับงานที่กระทำอยู่จะส่งผลให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ใน การปฏิบัติงานอย่างมาก และสอดคล้องกับ Knowles, L. (1970) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมต้องจัดหลักสูตรตรง ตามความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพไม่แตกต่างกัน

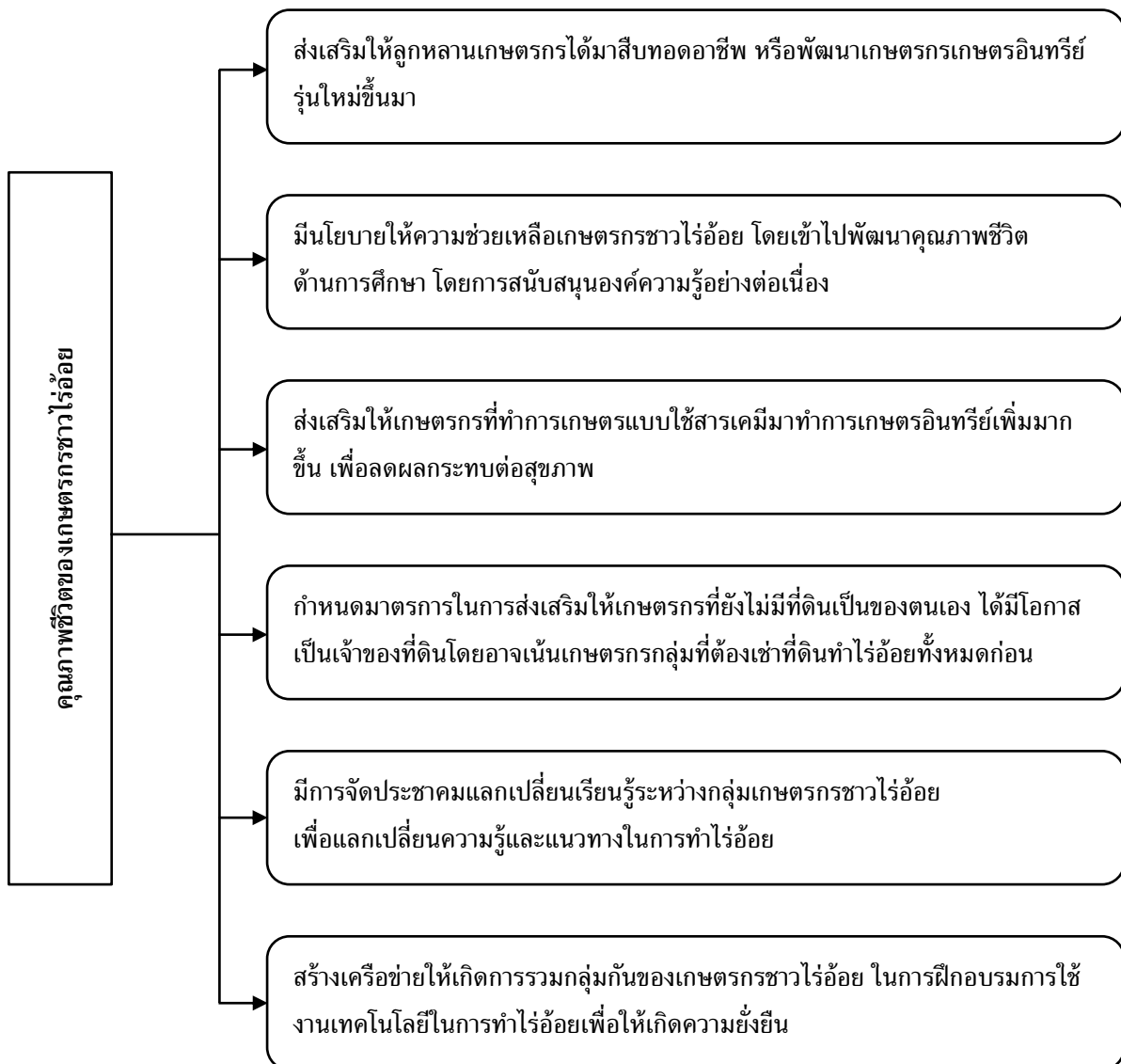
เกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ต่างกัน มีคุณภาพไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ไทยชา (2553) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกรปลูก

ไม้ยูคาลิปตัสในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก พบว่า เพศของเกษตรกรที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ ปิ่นสอาด สหนาวัน (2553) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพบว่าเพศของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตามความเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยด้านเพศไม่แตกต่างกันนั้น เพราะในสังคมปัจจุบันไม่ว่าเพศหญิง เพศชาย ค่อนข้างมีความเสมอภาคทั้งเพศหญิงและเพศชายก็ต่างฝ่ายต่างทำงาน ต่างจากในอดีตที่เพศชายเป็นผู้ทำงาน และเพศหญิงเป็นแม่บ้าน ซึ่งอาจทำให้คุณภาพชีวิตเพศหญิงดีกว่าเพศชายเพราะไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แต่ปัจจุบันทั้งเพศหญิงและเพศชายส่วนใหญ่จะออกทำงานนอกบ้าน จึงอาจทำให้ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า เพศหญิงและเพศชายมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง ภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่จังหวัดตราดที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ส่วนเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชา ไปทอง และเมตตา เร่งชวนขวย (2565) วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ตำบลป้าอ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง พบว่ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกามาศ มูลวันดี (2559) วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรบ้านหนองตาไก่ที่มีอายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านระดับความเป็นอิสระส่วนบุคคล และด้านความเชื่อส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเกษตรกรบ้านหนองตาไก่ที่มีสถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ 1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบสุขภาพของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข ควรเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดน้อยลง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อด้านอารมณ์และจิตใจรวมถึงสุขภาพของเกษตรกร

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่างกาย รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ส่วนเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง ที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบสุขภาพของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอศรีบุญเรือง เป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข ควรเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดน้อยลง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อ

ด้านอารมณ์และจิตใจรวมถึงสุขภาพของเกษตรกร 3) ควรสร้างเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอสรีบุญเรือง ในการฝึกอบรมการใช้งานเทคโนโลยีในการทำไร่อ้อยเพื่อให้เกิดความยั่งยืน 4) ควรมีนโยบายในการกีดกันการนำเข้า และการใช้สารเคมีทางการเกษตรต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเคมีหันมาทำเกษตรอินทรีย์ที่ดีต่อสุขภาพ ไม่ทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมและมีต้นทุนการเพาะปลูกที่ต่ำกว่าการเพาะปลูกแบบเคมีผู้บริโภคปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย หรือสำนักงานเกษตร ควรให้มตินโยบายให้ความช่วยเหลือให้เกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้มีโอกาสในการศึกษาหาความรู้ที่ทันสมัย ให้ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อลดต้นทุนในการผลิต ให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

1.2 ควรกำหนดนโยบายด้านงานพัฒนาสถาบันเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จะก่อให้เกิดจิตสำนึกรักในอาชีพการทำไร่อ้อยที่จะคงอยู่เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย และยังจะได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและสังคมญาติพี่น้องในชุมชนชนบทอีกด้วย อันจะก่อให้เกิดทุนทางสังคมที่จะสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร รวมถึงส่งผลประโยชน์แก่ชุมชนที่จะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

2.1 ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพแทนการใช้ปุ๋ยเคมีในการทำไร่อ้อย โดยสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู หันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพหรือปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มมากขึ้นเพื่อลดต้นทุนค่าสารเคมี และเป็นการบำรุงดิน เพิ่มจุลินทรีย์ในดิน ทำให้เหมาะแก่การเจริญเติบโตของพืชได้ ได้ผลผลิตอ้อยที่มากขึ้น และต้นทุนลดลง

2.2 ให้ความสำคัญต่อโครงการที่เน้นการรวมกลุ่ม และเน้นการมีส่วนร่วมในชุมชนที่จะส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการคบหาสมาคมที่จะสร้างความพึงพอใจในชีวิตตนเองและในทรัพย์สิน รวมถึงสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อทราบผลการศึกษาในเชิงลึกถึงระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และสิ่งที่เกษตรกรต้องการการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ

3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยในเฉพาะเจาะจงเป็นพื้นที่ของแต่ละตำบลของกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อยอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เนื่องจากในบางครั้งความต้องการ การตอบสนองต่อคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ตำบลอาจมีความแตกต่างกันเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตได้จริงในแต่ละท้องถิ่น จึงควรทำวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่แคบกว่านี้โดยแยกเป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวไร่อ้อยในแต่ละตำบล

เอกสารอ้างอิง

กุสุมา โกศล. (2555). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย: ศึกษากรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).

ณิชา โพทอง และ เมตตา เร่งชวนขวย. (2565). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี*. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(1), 207-224.

- ปิ่นสอาด สหาวิน. (2553). *คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร*. (ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ผกามาศ มูลวันดี. (2559). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกร บ้านหนองตาไก่ ตำบลลุ่มปึก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 11(2), 26-40.
- ภักดีตาพิชญ์ ปั่นแดง และ มนฤตย์พล อรุณยกุลชาติ. (2561). คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว : กรณีศึกษาเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 4(3), 148-157.
- เมตตา เร่งชวนชาย. (2563). การศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพเสริม. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(3), 564-577.
- ศุภรทิพย์ นิลารักษ์. (2557). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด*. (งานนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำราญ จุช่วย. (2554). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- อัมพร ไทยขำ. (2553). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกร : กรณีศึกษาเกษตรกรปลูกไม้ยูคาลิปตัส ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- Baldwin, T. T. & Ford, K. J. (1988). Transfer of training: A review and Directions for Future Research. *Personal Psychology*, 41(2), 63-105.
- Gregoire, T. K., Propp, J., & Poertner, J. (1998). The supervisor's role in the transfer of training. *Administration in social work*, 22(1), 1-18.
- Hopson, B., & Hayes, J. (2014). *The theory and practice of vocational guidance: A selection of readings*. Elsevier.
- Knowles, L. (1970). Effective Classroom Management. *Journal of Elementary School*, 8(2), 219-231.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York. Harper and Row Publications.
- The WHOQOL Group. (1994). *The development of the world health organization quality of life assessment instrument*. New York: Springer-verlag.

